



OSNOVNA OBILJEŽJA GOSPODARSTVA

POJMOVI

- gospodarstvo
- prirodni i društveni izvori
- obnovljivi i neobnovljivi izvori
- poduzetništvo
- gospodarska pitanja
- tipovi gospodarstava
- ekonomski ciljevi i funkcije države



GOSPODARSTVO – grč. *oikonomija* – gospodarstvo ili privreda

- **PRIVREĐIVANJE** – svjesna ljudska djelatnost kojom se nastoji smanjiti ograničenost dobara kojima se zadovoljavaju ljudske potrebe
- dobra mogu biti **ograničena** (ekonomska) i **neograničena** (slobodna)
- ljudske želje su neograničene, a dobra su ograničena (**zakon ograničenosti**)
- **prirodni i društveni izvori**
 - **prirodni** izvori – elementi prirodne sredine – obnovljivi i neobnovljivi
 - **društveni** izvori – stanovništvo (radna snaga i poduzetnici) i kapital



DRUŠTVENI IZVORI

- **rad** - fizičke i umne sposobnosti koje ljudi koriste u proizvodnji dobara i usluga
 - za proizvodnju je važan broj radnika, njihova kvalifikacija, znanje, vještine i dobno-spolna struktura
- **kapital** – dobra koja se koriste za proizvodnju drugih dobara i usluga
 - npr. novac, zgrade, alati, oprema, računala, udžbenici...
- **radni resursi** – tehnika (sredstva za rad) i tehnologija (način proizvodnje)
- **poduzetništvo** – ljudska aktivnost koja se sastoji od **kombiniranja resursa** u svrhu **proizvodnje** korisnih **dobara** i **usluga** za druge

TEMELJNA GOSPODARSKA PITANJA I TIPOVI GOSPODARSTAVA

- temeljna pitanja svakog gospodarstva su **što, kako i za koga proizvoditi**
- osnovne metode donošenja ekonomskih odluka – **običaj, plan i tržište**
- tipovi gospodarstava (*s obzirom na donošenje odluke o proizvodnji*):
 - **običajno** – što, kako i za koga proizvoditi je pod utjecajem **tradicije**
 - prisutna u prošlosti, a danas su prisutna u slabije razvijenim dijelovima svijeta (Afrika, Latinska Amerika i Azija)
 - **plansko** – što, kako i za koga proizvoditi odlučuje **država**
 - država donosi odluke, npr. u Kini
 - **tržišno** – što, kako i za koga proizvoditi odlučuje **tržište**
 - odluke o proizvodnji donose pojedinci na temelju ponude i potražnje
 - **mješovito** – ima obilježja običajnog, planskog i tržišnog gospodarstva
 - većina zemalja svijeta danas imaju mješovita gospodarstva
- **gospodarska tranzicija** – proces prelaska iz planskog u tržišni tip gospodarstva

TIPOVI GOSPODARSTAVA

- tipovi gospodarstava:
 - prema **opsegu** i području
 - mjesno, regionalno, nacionalno, međunarodno i svjetsko (globalno)
 - prema **vlasništvu**
 - privatno i javno
 - s obzirom na **sredstvo razmjene**
 - robno i novčano
 - s obzirom na **uključenost u međunarodnu trgovinu**
 - otvorena i zatvorena (samoopskrbrna ili autarkična)

EKONOMSKI CILJEVI I FUNKCIJE DRŽAVE

EKONOMSKI CILJEVI

```
graph TD; A[EKONOMSKI CILJEVI] --> B[MIKROEKONOMSKI]; A --> C[MAKROEKONOMSKI]
```

MIKROEKONOMSKI

- ekonomska učinkovitost
- pravedna raspodjela
- ekonomska sloboda

MAKROEKONOMSKI

- gospodarski rast
- puna zaposlenost
- stabilnost cijena

- **ekonomske funkcije države**: poticanje učinkovitosti, jednakosti i stabilnosti